

چراغ خدود برافروز

نخستین دوره‌ی
طرح تعالی منش استادی
مهارت‌های ناب شاگردپروری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نخستین دوره

طرح تعالی منش استادی

مهارت‌های ناب شاگرد پروری

در مسیر سزائگی

طرح تعالی منش استادی (مهارت های ناب شاگرد پروری)

در مسیر فرزاندگی

۱۴۰۲

دفتر سیاستگذاری و برنامه ریزی فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رئیس شورای سیاستگذاری: دکتر محمدعلی زلفی گل

دبیر شورای سیاستگذاری: دکتر عبدالحسین کلانتری

رئیس شورای علمی و مدیریت محتوا: دکتر محمد مهدی ذوالفقارزاده

طراحی مفهومی: دکتر سیدمجید مطهری نژاد

طراحی و کارگردانی هنری: دکتر سعید اسدی

مدیر تولید سرود منش استادی: مهدی تجلی

هماهنگی امور اجرایی: محمد امین بنائی

روابط عمومی و اطلاع رسانی: سارا رستمیان

صفحه آرایی: علیرضا شادفر

امام خمینی (ره)

امیدوارم با کوشش اساتید و معلمین، وضع به صورتی در آید که دوره درسی اش تمام شد، فردی متعهد بارآمده، فردی که بداند برای کشورش خدمت کند و کاری به رضایت کشورهای بیگانه نداشته باشد.

مقام معظم رهبری

برادران عزیز، خواهران عزیز! هدف دانشگاه فقط این نیست که معلومات به جوان بدهند؛ هدف، ساختن جوان است؛ ساختن یک انسان والا است با سلاح علم؛ بنابراین اخلاق هم، تربیت هم، سبک زندگی هم از جمله‌ی عناصری است که همراه با علم در دانشگاه باید به جوان داده بشود تا جوان ساخته بشود؛ این چیزی است که ضروری است.

رئیس جمهوری

اعتقاد داریم حمایت از علم و پژوهش و دانشگاه‌ها هزینه نیست بلکه سرمایه‌گذاری برای پیشرفت و آبادانی کشور به شمار می‌آید. تحول پایدار و اثربخش در دولت، در گروی این است که همه امور بر پایه علم و دانش انجام شود و لازمه آن ارتباط عمیق و مستمر دولت با دانشگاه است.

فهرست مطالب

- سخن آغاز؛ دعوت وزیر علوم، تحقیقات و فناوری از نواستادان / ۹
- صدای فرهنگ؛ سخنرانی معاون فرهنگی و اجتماعی / ۱۱
- گزارش مدیر کل دفتر سیاستگذاری و برنامه ریزی فرهنگی و اجتماعی / ۱۳

▪ روایت سیمرغ / ۱۷

۱. تدارک سفر / ۱۹
 - معرفی هویت مفهومی، بصری و نمایشی رویداد / ۲۰
 - برنامه اجرایی رویداد / ۳۲
۲. آغاز و عزیمت؛ پر گشودن / ۳۴
 - همپای یاران آسمانی / ۳۵
 - پذیرش و آیین گشایش / ۳۸
 - انتقال میراث و پرچم / ۴۹
 - سرود منش استادی / ۵۲
۳. تشریف: صفیر سیمرغ / ۵۴
 - صدای فرزانی / ۵۵
 - لذت یادگیری / ۶۳
 - ضیافت / ۷۵
۴. در آستانه / ۷۸
 - آیین عهد / ۷۹
 - میثاق نامه / ۸۲

▪ پویندگان راه فرزانی / ۸۹

- معرفی نواستادان حاضر در طرح و دلنوشته های ایشان / ۹۱

▪ بازتاب / ۱۸۹

- از نگاه همراهان / ۱۹۰
- از نگاه رسانه / ۲۰۳
- سنجش و ارزیابی / ۲۰۷
- تقدیر از یاران / ۲۱۵
- شناسنامه تفصیلی / ۲۲۶

دکتر محمد علی زلفی گل
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

سلام علیکم؛

آغاز زیبای پاییز برای ما تحویل سال دانش و رسیدن نو بهار دانشوری و گرداندن جان پاک آدمی به احسن الحال معرفت است. در سایه ی عنایت خداوند، خرمی گلزار دانشگاه به شکفتن قلوب جویندگان دانش و حکمت در سخاوت بارش بی دریغ باران علم و معرفت استادانی ممکن می شود، که در اندیشه ی خود غایتی را جز رستگاری و شکوه و بزرگی انسان نمی انگارند. نخست تبریک مرا برای پیوستن به جمع گرانمایه ی اعضای هیئت علمی دانشگاه، و دیگر، خوشامد صمیمی مرا برای حضوری گرم و مشتاق در نخستین دوره طرح تعالی منش استادی و آیین در مسیر فرزاندگی پذیرا باشید. گام نهادن در این راه زیبا، با هدف مقدس ساختن آینده ی پر امید ایران عزیزمان و کوشش برای اعتلای روزافزون بینش و منش استادی اعضای تازه وارد به جامعه ی پر افتخار هیئت علمی کشور، مسیری است که با هم در کسب مهارت های ناب شاگردپروری خواهیم پیمود. افتخار من و همکارانم در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که این رویداد پر قدر را، با حضور ارزشمند شما، در شهری برگزار می کنیم که همیشه نور باران عنایت خداوند حکیم و غرق در دریای حضور مبارک امام عالم و رؤوف، هشتمین وجود آسمانی خاندان عصمت و طهارت است. امیدواریم که در تابش پر دامنه ی توجه حضرت حجت موعود پروردگار بزرگ، پس از این روزهای پربار معرفت آموزی و انتقال تجربه گرانسنگ استادان موفق، بیش از پیش، گام های شما در پیمودن راه خطیر استادی دانشگاه استوار و پر برکت باشد.

دکتر عبدالحسین کلانتری

معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

السلام علیکم یا اهل بیت النبوه

عرض سلام و ادب و احترام و خیر مقدم خدمت همه حضار محترم، وزیر محترم، روسای دانشگاه‌ها، استادان فرهیخته و نواستادان عزیز دارم و از اینکه دعوت بنده و همکاران پرتلاشم را در معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای حضور در این بزم یادگیری و شکر و عهد بر آستان جانان برای آغاز پرواز بلند معلمی پذیرفتید بسیار تشکر می‌کنم. میلاد باسعادت پیامبر خوبی‌ها حضرت رحمت للعالمین و نیز میلاد امام صادق (ع) را خدمت همه شما عزیزان تبریک و تهنیت عرض می‌کنم و بهترین خیرات و برکات الهی را برایتان در این محضر نورانی آرزو می‌نمایم. همچو غباری در آستان عالم آل محمد (ص)، به ادای خدمت در ساحت فرهنگ دانشگاه و سخن گفتن از آن ساحت رفیع در محضر شما خوبان بر خود مباهات می‌کنم.

یاران، دست در دست معلمان و استادان خوبمان تا هر کجای ژرفای اندیشه و علم جهان دیروز و امروز قدم برداشتیم، طنین توحیدی صدای علم و فرهنگ و هنر و تمدن ایرانی و اسلامی را به گوش جان شنیدیم و بر بلندای تاریخ این سرزمین مقدس بالیدیم و خدای را بابت تمام محبت‌هایش بر این سرزمین و مردمان نیک‌اندیش آن سپاس گذاردیم. آنجا که رسول مهربانی‌ها نوشیدن از پیمان‌ه لبریز ولایت الهی را شایسته قومی می‌شمارد که خداوند آنها را دوست دارد و آنها نیز خداوند را دوست دارند: فسوف یاتی الله بقوم یحبهم و یحبونه و دست بر شانه سلمان می‌گذارد، گویا تمام تاریخ توحیدی این سرزمین مقدس و مردمان موحد آن را زمینه ساز شروع مسیری بلند تا رسیدن به موقعیت‌های بلند فضل الهی و وسعت بخشی ایشان تا غلبه بر تمام پیکره نظام باطل می‌شمارد، در این کشاکش عشق بازی محب و محبوب، هم بلندای تاریخ این سرزمین رخ می‌نماید و هم بلندای بسیار فراتر آینده آن جلوه‌گری می‌کند. من از اعماق تاریخ این سرزمین سخن می‌گویم. تاریخی که با دانایی و علم پیوند خورده؛ چه در دوران توحیدی زرتشت که در سروده‌های خویش، دانش‌اندوزی، خردورزی، اندیشیدن و دانایی را ستوده و برای ما در گاتها از درگاه آفریدگار "اندیشیدن در آرامش"، "دانش برآمده از منش نیک" و

"بهره‌مندی از شادمانی" را آرزو می‌کند و حتی اندیشمندان یونانی، نظیر فیثاغورث، دموکریتوس، افلاطون و ارسطو را از طریق مغان ایرانی با پیچیدگی و وجوه تجریدی عالم آشنا می‌کند؛ چه در دوران پس از طلوع پیامبر خوبی‌ها که علم را نور و خدا را نور دانسته و بر همین وزان علم را دارای شرافت، قداست و احترام ذاتی می‌دانست، پیامبری که علما را وارث خود می‌دانست و هدف رسالت خود را تعلیم عنوان می‌کرد و تکریم عالم را تکریم‌شان خداوند سبحان می‌دانست، پیامبری که عالم را بر عابد ۷۰ درجه مرجع و برتر می‌دانست، مانند برتری ماه شب چهارده بر دیگر ماه‌ها، پیامبری که عالمان را وارثان و نزدیک‌ترین گروه به انبیا می‌دانست، پیامبری که خداوندش به قلم قسم یاد کرد و کتاب آسمانی معجزه او بود، پیامبری که حکمت را گمشده مومن می‌دانست، پیامبری که علم را بر هر مرد و زنی فریضه و تبعیض در این زمینه را مردود می‌دانست، پیامبری که تعلیم را از گهواره تا گور و از شرق تا غرب مورد تاکید قرار داد.

تاریخی که تار و پودش با نهادهای علمی همچون فرهنگستان نصیبین، فرهنگستان جندی شاپور، کتابخانه سارویه پیشدادیان، ریشهر بوشهر، شهر فرهنگ و ادب عیلامیان، مساجد، دارالعلم‌ها، بیت‌الحکمه‌ها، نظامیه‌ها، بیمارستان‌ها، رصدخانه‌ها، ربیع رشیدی‌ها، حوزه‌های علمیه، دارالفنون و دانشگاه‌های جدید تنیده شده است. تاریخی توحیدی و نورانی که با قیام‌الله حضرت روح‌ا... و ملت ایران شکوه بیشتری یافت. تاریخ حرکت در مسیر نور، تاریخ فتح قله‌ها، تاریخ حماسه‌ها و رشادت‌ها، تاریخ مسئولیت‌پذیری، تاریخ ایثار و گذشت، تاریخ علم و فرهنگ و هنر، تاریخ عدالت‌خواهی و آزادی و آزادگی، تاریخ ظلم‌ستیزی، تاریخ کمک به جهانیان و انسانیت، تاریخی که پرچم فتوحات آن را پیامبر رحمت، امیدوارانه بر دوش پارسیان نهاد و دانش در ثریا را نیز در ذهن و دست پرتوان آنان دید. تاریخی که فراتر از تاریخ، به آینده‌ها ما را پرواز می‌دهد و تا میراث‌داری صالحان بر زمین عهد ما را یادآوری می‌نماید.

در چنین تاریخ و قاموسی و مسیری، استادی، شانی دگر می‌یابد و تنها به تعلیم دانسته‌هایی که در هر جای دیگری ممکن است یافت شود تقلیل نمی‌یابد. اساسا چنین فروکاستی، نسبتی با تاریخ و آینده این سرزمین ندارد. دانش در این کهن تاریخ همواره ممزوج با ادب، اخلاق و معنویت بوده و تولید «استاد تک‌ساحتی» ثمره ناپاک تمدن سرمایه‌سالار مدرن است که جان ما را نیز آزار می‌دهد. استادی در این مرز و بوم، با فرهیختگی، اخلاق، تهذیب، مسئولیت‌پذیری، دردآشنایی، ایثار، امیدواری و بسیاری از دیگر فضائل گره خورده است. کما اینکه بر اساس چنان سنت قویمی، مردمان این مرز و بوم که فرزندان خود را به رسم دیرین و کهن به ما به امانت سپرده‌اند، انتظاری فراتر از انتقال دانش از ما دارند. آنها و فرزندان‌شان مسیر زندگی را از ما طلب می‌کنند و ما نیز خواسته یا ناخواسته و دانسته یا نادانسته فراتر از آموزش رسمی، نگاه خود را به زندگی، جهان، گذشته، اکنون و آینده بر لوح وجود آنها حک می‌کنیم. خوب بنگریم که چه طرحی را بر این ودیعه الهی نقش می‌زنیم و برای این تاریخ پرشکوه چه به یادگار می‌گذاریم؟

امروز ماییم و راه آینده و این رسالت سنگین تاریخی، ملی، دینی و انقلابی. صدایی از اعماق تاریخ تا امروز ایران ما را، من و شما را، فرامی‌خواند و در کنار جهد علمی، که عنصر هویتی ایرانیان است، تعهد و تقویت فرهنگ و تمدن خود را از ما مطالبه می‌کند تا به قله‌ها برسیم. خوب بنگریم که در کجای این تاریخ ایستاده‌ایم...

زمین از برگ، برگ از باد، باد از رود، رود از ماه

روایت کرده‌اند اردبیهشتی می‌رسد از راه

بهاری می‌رسد از راه و می‌گویند می‌روید گل داوودی از هر سنگ، حسن یوسف از هر چاه

والسلام علیکم ورحمه الله

نخستین دوره طرح تعالی منش استادی: از ایده تا اجرا

محمد مهدی ذوالفقارزاده

مدیرکل سیاستگذاری و برنامه ریزی فرهنگی اجتماعی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رئیس شورای علمی و مدیریت محتوای طرح تعالی منش استادی

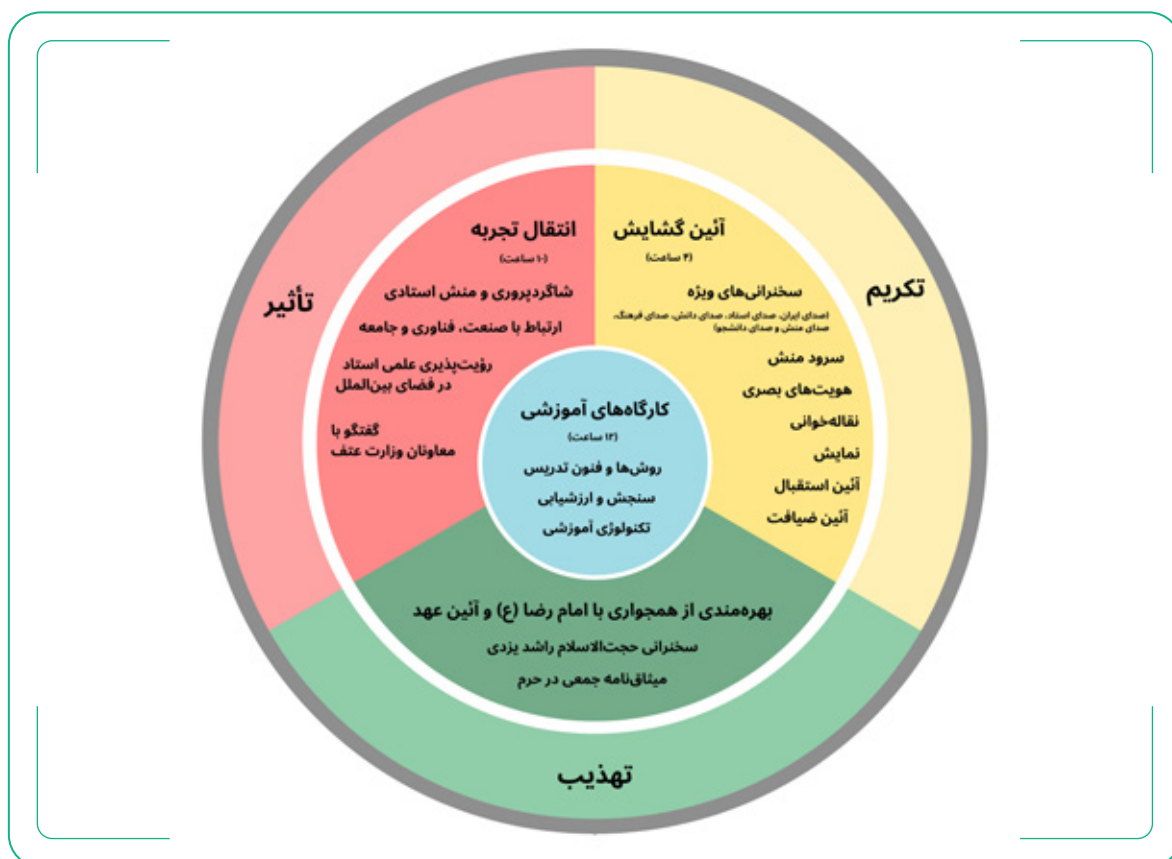
فرزانگان در قامت استاد و معلم، همواره در نظام آموزش عالی ایران به عنوان رکنی اساسی از حوزه تعلیم و تعلم، حضور داشته‌اند. با نگاهی به تاریخ معاصر کشورمان، درمی‌یابیم که بخشی از حرکت در مسیر فرزاندگی در نظام‌های رسمی ایران، در دانشگاه و توسط استادان فرهیخته طی شده است و همچنان انتظار بر آن است که این حرکت، پرشتاب و پویا ادامه داشته باشد. اینکه امروز در محیط‌های علمی و دانشگاهی ما، تا چه حد امکان حرکت و رشد در مسیر فرزاندگی برای استادان نواستخدام ما فراهم است و ایشان چگونه باید به رود خروشان‌هایی که به دریای پیشرفت و تعالی کشور خواهد رسید پیوندند؛ خود محل بحث و بررسی است. آن‌چه روشن است این انتظار همگانی و حتی تخصصی است که باید در نهاد دانشگاه امکان و فرصت قرارگرفتن در مسیر فرزاندگی، پیش روی جوانانی باشد که مسئولیت تربیت و تعلیم دانشجویان و نسل‌های بعدی کشور را برعهده دارند و اگر جز این باشد، نظام آموزش عالی، ره به جایی نخواهد برد. کسی که خود در مسیر فرزاندگی نباشد، دغدغه آن را نداشته باشد و برای رشد در این مسیر تلاش نکند، نخواهد توانست در پرورش قشر جوان دانش‌پژوه که آینده این سرزمین را در دست دارد موفق باشد. این حقیقت، لزوم زمینه‌سازی برای رشد و بالندگی در مسیر فرزاندگی را گوشزد می‌کند و به نظر می‌رسد در این زمانه، این مسأله از ضروری‌ترین اقدامات در دانشگاه‌های کشور است. متأسفانه موانع و غفلت‌های زیادی برای تحقق این امر در دانشگاه‌ها وجود دارد؛ از موانع ساختاری و اجرایی گرفته تا سیاستگذاری‌ها و ارزش‌گذاری‌های محدود و مضیق در نظام آموزش عالی نظیر و آیین نامه ارتقاء و مانند آن.

با این وجود و به رغم همه کمبودها و غفلت‌ها، باید برای رفع موانع تلاش کرد و کاستی‌ها را جبران نمود. باید پیوسته استادان را به حضور پرثمر و تلاش پرانگیزه در مسیر فرزاندگی تشویق نمود و شرایط حرکت در این مسیر را دلنشین‌تر کرد. باید راه را هموار کرد تا استاد با جان و دل در این مسیر قدم بردارد و در این حرکت پویا، جان و دل دانشجویان و شاگردانش را هم همراه ساخته و به سمت مقصد روشن رهنمون سازد. اما حضور دلنشین در این مسیر چه اقتضائاتی دارد؟ نیاز به آموختن چه مهارت‌هایی برای رهروان آن وجود دارد؟ چگونه و با چه شیوه‌های اثربخش و جذابی می‌توان این نیازها را برطرف کرد و مهارت‌های

ناب شاگردپروی و منش استادی مورد نیاز را به ایشان آموخت؟ تجربه گرانقدر فرزندگان را چه طور می‌توان به ایشان منتقل کرد تا به اصطلاح مرسوم، جامعه‌پذیری لازم در ایشان محقق شود؟

این سوالات، بخشی از فهرست سؤالاتی بود که از بدو حضور (و چه بسا پیش از حضور) در دوران مسئولیت در وزارت علوم مطرح بود و تلاش برای رسیدن به پاسخ آنها، به طرحی با نام «**تعالی منش استادی یا مهارت‌های ناب شاگردپروی**» منتهی شد. طرحی که دغدغه وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری هم بود و به درستی بیش و پیش از آنکه این اقدام لازم را تنها فعالیتی آموزشی یا پژوهشی بدانند، آن را با جدیت در ساحت فرهنگی تعریف کردند و بدین ترتیب مأموریت طرح‌ریزی و تحقق آن به معاونت فرهنگی و اجتماعی و به طور ویژه به دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی واگذار گردید.

چون این طرح از دغدغه و احساس نیاز روییده بود، هدف کاملاً روشن بود. برخاستیم تا راه حضور پابرجا و مستدام در این مسیر را برای استادان بشناسیم. در این راه، باید آنان که وقت و جان خود را صرف این مسیر کرده بودند تا ایران اسلامی رشد کند و به ثمر بنشیند نیز به عنوان الگویی حقیقی معرفی می‌شدند تا حب وطن و عشق به پیشرفت کشور به عنوان عنصری بنیادین و جزئی جدایی‌ناپذیر از «**منش استادی**» در آنها نهادینه شود. از سوی دیگر، معلمی دانش و هنری متعالی‌ست، پس باید مهارت‌های مورد نیاز، فنون و ابزارهای تدریس، ارتباط با نسل جدید، شیوه‌های سنجش یادگیری، فناوری‌های آموزشی و مانند آن هم تا حد امکان آموخته می‌شد. همچنین بایستی تجارب استادان مجرب در خصوص شاگردپروی و منش استادی، الزامات انتشار آثار پژوهشی، ارتباط با صنعت و جامعه هم برای مخاطبان طرح، بیان می‌شد و این انتقال تجربه با حضور استادان مجرب، دلنشین‌تر محقق می‌شد. چراکه در سایه این همنشینی‌ست که مخاطبان از حضور ایشان «**تأثیر**» لازم را دریافت می‌کنند و آن را در مسیر فرزاندگی خود به کار می‌برند. ما مخاطبان این طرح را به خوبی می‌شناختیم. ایده‌ها و انگیزه‌ها و خواسته‌هایشان، از سال‌ها پیش در

وجود خودمان تبلور داشت: نواستادانی در بدو ورود به عرصه خدمتی بلندمدت در نظام آموزش عالی ایران. باور داشتیم اگر جوان اندیشمند باکرامت را در عمل و در شکل و شیوه اجرای طرح و تنها نه در حرف و بیان مورد «تکریم» قرار دهیم، قطعاً بر جانش می‌نشیند و با دانشجویان و شاگردانش هم به همین شیوه و «منش» رفتار می‌کند. اینجاست که پای ابزار قدرتمند هنر به این عرصه مهم باز شد. تصمیم گرفتیم ظرفیت‌های هنری در قالب‌های گوناگون و آن‌گونه که در شأن آیین‌های فاخر دانشگاهی ست فعال شده و هویت‌های متنوع بصری، آوایی، گفتاری، نوشتاری و ... در آن به خوبی طراحی و اجرا شوند. می‌دانستیم اجرای این نگاه، که جای خالی آن در بسیاری از طرح‌های فرهنگی دیده می‌شود زمان بر است و ساعتها فکر و اندیشه و ممارست می‌طلبد. از سوی دیگر، چون خاصه در محیط‌های رسمی علمی و دانشگاهی سابقه‌ی مکرری هم ندارد ممکن است برای برخی از متولیان به‌ویژه سنتی، نامأنوس جلوه کند. اما مصمم بودیم تا اثر ظریف و ماندگار هنر، بر جان مخاطب بنشیند و برجای بماند. بنابراین در کنار تیم علمی که پشتوانه تهیه محتوای دروس و نیازهای علمی اساتید نواستخدام مخاطب این طرح را تدارک دیدند، یک تیم هنری خبره نیز طراحی ابعاد آیینی و هنری طرح را عهده‌دار شدند تا هنری ارزشمند و با در نظر گرفتن همه‌ی اقتضائات زمانی و مکانی طرح به اجرا درآید. انبوهی از عناصر و ظرافت‌های هنری همچون طراحی نشان طرح، شیوه دعوت و متن دعوتنامه، شیوه استقبال و پذیرش مخاطبان، بخش‌های گوناگون آیین گشایش طرح و صداهای مختلف آن (صدای منش، صدای فرهنگ، صدای ایران، صدای استاد، صدای نواستاد، صدای دانشجو و صدای دانش)، آیین اعطای پرچم فرزانی، اعطای پرچم ایران، شعر و موسیقی منش استادی و بسیاری از مؤلفه‌های دیگر که مجال برای ذکر آن نیست، همگی از عناصر این طراحی فاخر هنری است.

اما بُعد دیگر و مهم این طرح، فضای معنوی و روحانی و «تهذیب» آن بود که به یمن وجود امام رضا علیه‌السلام، عالم آل محمد (ص) و خزانه دار عالم از جانب پروردگار، فراهم شد. این بعد مهم که به نوعی حاکم بر کل طرح است، زمینه ساز رشد و بالندگی استادان ما در فضای آرمانهای انقلاب اسلامی است که ورای ابعاد قبلی، سرزندگی، نشاط، پویایی و امید به آینده را در طرح جاری می‌کند. لذا علاوه بر اینکه، به توفیق الهی امکان استفاده از این فضای معنوی برای مخاطبان طرح فراهم شد، متأثر از همان رویکرد هنری، «آیین نمادین عهد با امام (ع)» به عنوان حسن ختام این طرح، در نظر گرفته شد؛ آیینی که علاوه بر اجزای دیگر نظیر سخنرانی خطیب فرزانه حجت الاسلام جناب آقای راشد یزدی، با قرائت یک میثاق‌نامه در دارالقرآن حرم مطهر رضوی (ع) در صبح روز پایانی طرح، جمعه ۱۴ مهر ۱۴۰۲، همراه شد.

هرچند که آنچه در اجرای دوره نخست طرح تعالی منش استادی اتفاق افتاد با آنچه به صورت تفصیلی‌تر در دفتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی برای یک دوره ۱۰ تا ۱۴ روزه طراحی شده بود و به تأیید شورای سیاستگذاری طرح و شورای معاونان وزارت عتف رسیده بود، فاصله داشت و بسیاری از بخش‌های آن به دلیل محدودیت‌های اجرایی، محقق نشد؛ اما به یاری خدای متعال، طرحی که به عنوان نمونه اجرا شد با رضایت بسیار بالای مخاطبان همراه بود. امیدوارم که در دوره‌های بعدی با پشتیبانی بهتر از سوی وزارت عتف، شاهد رفع نواقص و اجرای هر چه بهتر آن برای سایر مخاطبان باشیم. بی‌شک، موفقیت این طرح، حاصل عنایت پروردگار و تلاش دسته جمعی همه دست‌اندرکاران آن در مجموعه ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه فردوسی مشهد به عنوان دانشگاه میزبان بود. در پایان ضمن حمد خدای متعال، از همه عزیزانی که چه در طراحی دوره و چه در اجرای موفق آن نقش داشتند، از شورای علمی و مدیریت محتوای طرح، کارگروه هنری، مدرسان و استادان مجرب حاضر در دوره، تیم اجرایی دوره در ستاد وزارت علوم و دانشگاه فردوسی مشهد و حتی خود مخاطبان دوره که با صبوری و همراهی زیبای خود، ما را در این طرح یاری رساندند صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم.

